

Література:

1. Анастасія Паршикова. Кримінально-правова охорона та захист прав інтелектуальної власності [Електронний ресурс] / Анастасія Паршикова // USAID. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29443.pdf>.
2. Jean-Mathieu Bertho and Aurélie Robert, Jacobacci Avocats. Copyright litigation in France: overview [Електронний ресурс] / Jean-Mathieu Bertho and Aurélie Robert, Jacobacci Avocats // THOMSON REUTERS. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-011-3781?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/w-011-3781?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)).
3. Cesare Galli. Procedures and strategies for anti-counterfeiting: Italy [Електронний ресурс] / Cesare Galli // WTR. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.worldtrademarkreview.com/anti-counterfeiting/procedures-and-strategies-anti-counterfeiting-italy>.
4. Massimo Sterpi and Francesca Fosson, Gianni, Origoni, Grippo, Cappelli & Partners. Patent litigation in Italy: overview [Електронний ресурс] / Massimo Sterpi and Francesca Fosson, Gianni, Origoni, Grippo, Cappelli & Partners // THOMSON REUTERS. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/4-621-2485?transitionType=Default&contextData=%28sc.Default%29>.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

Коптюх С. В.

студент

Інституту права Київського національного університету

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

На сьогоднішній день багато праць вчених присвячено дослідженню питанню щодо відповідальності за порушення правил адвокатської етики та встановлено зміст і значення правил адвокатської етики як соціальних норм. Професійна етика адвоката займає проміжне положення між мораллю і правом яке обумовлює її соціальну природу. Яскравим прикладом є те, що притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності може бути не тільки за діяння в процесі здійснення професійної діяльності адвоката. Тому запропоновано визначити дисциплінарну відповідальність адвоката як спеціальний вид юридичної

відповідальності які застосовуються до адвоката за вчинення дисциплінарного проступку, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні адвокатом своїх професійних обов'язків, вчиненні діянь, що зменшують або можуть зменшити рівень професійної репутації та авторитет адвокатури, і передбачає застосування встановлених законом або нормами адвокатської етики заходів дисциплінарного впливу у порядку, передбаченому законом.

По-перше, при здійсненні професійних обов'язків адвокат повинен поводити себе винятковим чином, а саме використати всі розумно необхідні і доступні йому законні засоби для надання ефективної професійної правничої допомоги клієнту. З тих пір, як були офіційно прийняті Правила адвокатської етики, інститут адвокатури України визнало міжнародне адвокатське товариство. Зараз нам потрібно прояснити, наскільки важлива адвокатська етика та яку відповідальність буде мати адвокат за її ігнорування. Питання адвокатської етики завжди були актуальними, вони підлягали розгляду вітчизняними та зарубіжними вченими, а також юристами-практиками, зокрема, Бакаянова Н.М., Заборовський В. В. Кухнюк Д.В., Череватюк В. Б., Рогатюк А. В., Є. С. Хижняк та ін.

Череватюк В. Б. зазначає, що затвердження Правил адвокатської етики не передбачає настання свідомості у всіх адвокатів та не перешкоджає їх власному розумінню цих норм. Так, загальновідомо, що адвокат, відповідно до Загального кодексу правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства, прийнятого у жовтні 1988 року, посідає окреме особливе місце серед інших юридичних професій, адже він виконує унікальну та універсальну функцію у суспільстві – захищає права та свободи громадян. Важливо дізнатися, наскільки поняття моральності співпадає з основними принципами адвокатської діяльності на практиці. Правилами адвокатської етики, затвердженими установчим з'їздом адвокатів України 17 листопада 2012 року, закріплені такі базові принципи адвокатської діяльності, як дотримання законності, компетентність і добросовісність, дотримання інтересів клієнта, принцип неприпустимості конфлікту інтересів на стадії прийняття доручення клієнта та ін. Проте, далеко не всіх цих принципів дотримуються адвокати під час виконання своїх професійних обов'язків, а інколи й порушують їх, і що особливо неприпустимо, не несуть за це ніякої відповідальності. Так, досить поширеним у адвокатському професійному середовищі є прийняття доручення від клієнта адвокатом, не компетентним у даній сфері, без попередження клієнта про це, а також ведення паралельно великої кількості справ одним адвокатом, що призводить до непрофесійного, неефективного та недобросовісного розгляду та вирішенню даних справ. Досить часто адвокати, які тільки розпочинають свою професійну діяльність, беруться за будь-які справи, навіть задалегідь програвши, використовують конфіденційну інфор-

мацію, отриману від клієнтів, задля досягнення комерційного розвитку та отримання особистої вигоди. І що характерно, уникають покарання і надалі продовжують вести «професійну» адвокатську діяльність. Тобто ми бачимо, що адвокат на думку Череватюк протиставляється нашому розумінню цього поняття. Насамперед така зневага до своєї діяльності пов'язується з цинізмом визначеної особи, а не з правовим нігілізмом, як можна спочатку помилково подумати [5; 1, с. 38].

Є. С. Хижняк зазначає, що формування моральних якостей адвоката потрібно формуватися ще задовго до початку його професійної діяльності. Зміст присяги адвоката свідчить про те, що майбутній адвокат присягає у своїй адвокатській діяльності дотримуватися не лише принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, але й правил адвокатської етики (ст. 11 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (далі – Закон)). Відповідно до ст. 21 Закону дотримання присяги адвоката України та правил адвокатської етики визначається професійним обов'язком адвоката. Порушення правил адвокатської етики є дисциплінарним проступком адвоката відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 34 Закону. Систематичне або грубе одноразове порушення правил адвокатської етики є підставою накладення на адвоката дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю (ст. 31), а систематичне або грубе одноразове порушення правил, що підриває авторитет адвокатури України, – підставою для позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю (ст. 32). Вбачається, що насправді перші внески у формування високomorальних якостей майбутнього адвоката відбуваються ще задовго до підготовки до складання кваліфікаційного іспиту. Провідну роль відіграє вищий навчальний заклад, у якому навчатиметься майбутній адвокат. Перші знання щодо вимог адвокатської етики студенти починають отримувати на в рамках дисциплін «Адвокатура України» та «Історія адвокатури», які містять окремі теми та питання, що стосуються змісту та розвитку адвокатської етики. Законодавство в Україні змінюється через необхідність приведення його до європейських стандартів, сучасних вимог суспільства. Правила адвокатської етики не є виключенням. Так, наприклад, останні зміни відбулися 15 лютого 2019 р. на V з'їзді адвокатів України (доповнення Правил положеннями щодо чесності і добропорядної репутації адвоката). Такі зміни беззаперечно стають предметом обговорення під час лекційних та практичних занять, що дозволяє студентам сформулювати власний кут зору, зробити висновки щодо наявності або відсутності прогалин у законодавстві, шляхів їх усунення. Вважаємо, що саме такі вміння будуть корисні під час здійснення власної адвокатської практики у майбутньому. Виходячи з точки зору Хижняк Є. С. зазначав наступне: по-перше, адвокатська свідомість зароджується ще в стінах університету, в якому останній навчається; по-друге, саме внесок суспільства

в межах цієї підготовки та правильний підбір дисциплін формує дисциплінованість майбутнього адвоката [4; 2, с. 52].

Заборовський В. В. переконаний, що не тільки адвокат, а й всі інші працівники повинні дотримуватися своїх обов'язків та нести відповідальність за їх порушення. Але адвокат повинен підтверджувати всеохоплюючу думку про те, що саме він служитель закону, тому зобов'язаний бути прикладом. Адвокат в будь-якій своїй діяльності, в тому числі й поза професійній (в повсякденному житті) повинен неухильно дотримуватися тих, в першу чергу, моральних якостей, які на нього покладає специфічний статус адвоката, його професія. Адвокат повинен виходити з того, що «професія – це «обличчя» людини, її спосіб життя; найголовніше в ній; немає людини без або поза професії. Професія – це основа зв'язку індивіда з іншими людьми, спосіб його соціалізації, а також засіб самоствердження в суспільстві». Отже, ми повністю підтримуємо положення про те, що норми Правил адвокатської етики повинні дотримуватися адвокатом і під час здійснення ним й інших видів діяльності, але при цьому «формування системи етичних норм не повинно перешкодити адвокатам професійно виконувати свій борг і професійні обов'язки. Етичні норми покликані надавати адвокату допомогу в його діяльності, визначаючи не стільки те, що потрібно робити, а те, як це зробити більш якісно і з великим успіхом, тому що поведінка, яка порушує норми етики, відбивається на репутації і самого адвоката, і всієї адвокатської спільноти, веде до втрати довіри, зменшенню кількості звернень за захистом і в цілому до порушення прав громадян». В даному випадку заслугоує на увагу і думка М.О. Жениної відповідно до якої, підстави притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності можна диференціювати на умовні та безумовні. Під умовною підставою М.О. Женина розуміє вчинення адвокатом такого проступку, за вчинення якого адвокат не обов'язково буде притягнутий до дисциплінарної, а рішення Адвокатської Ради в даному випадку може бути різним, включаючи й винесення рішення про припинення дисциплінарного провадження. Щодо безумовної підстави, то вона формально передбачає певний склад дисциплінарного проступку, при вчиненні якого до адвоката у всіх випадках застосовуватиметься конкретна міра дисциплінарної відповідальності. На наше глибоке переконання підстави для кожного виду дисциплінарної відповідальності повинні бути безумовними, самостійними, вони не повинні дублюватися чи повторюватися. Тільки в такому разі буде забезпечений належний механізм дисциплінарної відповідальності адвоката, який буде відповідати Основним положенням ООН про роль адвокатів, зокрема п. 16, відповідно до якого уряд кожної країни повинен забезпечити адвокатам можливість виконувати всі свої професійні обов'язки без залякування, перешкод, неспокою і недоречного втручання [3, с. 108].

Література:

1. Череватюк В. Б., Рогатюк А. В. Адвокатська етика і практика: невідповідності та шляхи їх подолання. *Юридичний вісник*. 2013. № 4. С. 38–42. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286613117.pdf>.
2. Є. С. Хижняк. Адвокатська етика як складова професійної підготовки адвокатів. *Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск. Адвокатська етика*. 2019. С. 51–52. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/12058/Khyzhniak%20Visnik%20adv.pdf?sequence>
3. Заборовський В. В. Окремі проблемні аспекти механізму притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. *PRACOVNĚ PRÁVO*. 2015. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/4684/1/%D0%97%D0%B0%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%9E%D0%9A%D0%A0%D0%95%D0%9C%D0%86%20%D0%9F%D0%A0%D0%9E%D0%91%D0%9B%D0%95%D0%9C%D0%9D%D0%86%20%D0%90%D0%A1%D0%9F%D0%95%D0%9A%D0%A2%D0%98%20%D0%86%D0%9D%D0%86%D0%A6%D0%86%D0%AE%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%9F%D0%98%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20.pdf>.
4. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст. 282) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
5. Правила адвокатської етики З'їзд адвокатів України; Правила від 09.06.2017 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/card/n0001891-17>

МІСЦЕ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ В СИСТЕМІ ПРАВОВИХ НОРМ УКРАЇНИ

Марисюк К. Б.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального права і процесу
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

Система права – це об'єктивно зумовлена внутрішня організація права певної держави, яка характеризується єдністю і погодженістю всіх юридичних норм та їх розподілом на галузі й інститути права [1, с. 123].

В літературі дістав поширення поділ галузей права на основні (профільюючі), спеціальні та комплексні. До перших відносять